

**Universiteti i Tiranës
Fakulteti i Gjuhëve të Huaja
Departamenti i Gjuhës Italiane**

**PËRSHËNDETJET DHE URIMET NË SHQIPEN DHE NË ITALISHTEN
(STUDIM SOCIOLINGUISTIK DHE PËRQASËS)**

Punim për gradën Doktor në Gjuhësi

DISERTANTE

Ma. Alessia Bergamin

UDHËHEQËS SHKENCOR

Akad. as. prof. dr. Gjovalin SHKURTAJ

Tiranë, 2012

**Universiteti i Tiranës
Fakulteti i Gjuhëve të Huaja
Departamenti i Gjuhës Italiane**

**PËRSHËNDETJET DHE URIMET NË SHQIPEN DHE NË ITALISHTEN
(STUDIM SOCIOLINGUISTIK DHE PËRQASËS)**

Punim për gradën Doktor në Gjuhësi

KOMISIONI:

1. Prof. dr. Klodeta Dibra (kryetar)
2. Prof. dr. Tefë Topalli (oponent)
3. Prof. dr. Bardhosh Gaçe (oponent)
4. Prof. as. dr. Artur Sula (anëtar)
5. Prof. as. dr. Saverina Pasho (anëtar)

DISERTANTE

Ma. Alessia Bergamin

UDHËHEQËS SHKENCOR

Akad. as. prof. dr. Gjovalin SHKURTAJ

Tiranë, 2012

Ajo që qeveris botën nuk është as forca, as ligji, por është mirësjellja dhe edukata.
(Sami Frashëri)

Në rast se nuk mund të jemi të mirë, të përpiqemi, së paku, të jemi njerëz me sjellje të mira.
(N.Steinhardt, *Libri i lumturisë*)

“Njeriu me fjalë vishet dhe me fjalë zhvishet.”
(Fjalë e urtë popullore shqiptare)

Shqiptarët dhe gjuha shqipe mund të karakterizohen si një nga bashkësitë më të pasura, me përshëndetje dhe urime të bukura. Ato janë të mbërthyera në një bosht leksiko-semantik, që tregon cilësitë e larta dhe fisnikërinë e shpirtit shqiptar.
(Gj. Shkurtaj)

Cortesia in bocca assai vale e poco costa
(Proverb italian)

La cortesia è la compagna inseparabile della virtù
(Proverb italian)

Salutare è cortesia, rispondere è dovere
(Proverb italian)

Domandare è senno, rispondere è cortesia.
(Proverb italian)

PASQYRA E LËNDËS

Hyrje

Përligjia e përzgjedhjes së temës.....	i
Objekti, karakteri dhe synimet e punimit	i
Metodologjia dhe struktura e punimit	ii

1. Mirësjellja gjuhësore: kuadri teorik 1

1.1 Shqyrtime hyrëse	1
1.2 Përkufizimi i mirësjelljes gjuhësore.....	7
1.3 Studimet e shek.XIX për mirësjelljen.....	9
1.3.1 Kundrimi përgjithësues i mirësjelljes (ose perspektiva pragmalinguistike).....	10
1.3.2 Kundrimi relativist i mirësjelljes: teoritë joanglocentrike (ose perspektiva sociopragmatike)	11
1.4 Mirësjellja dhe dallimet kulturore.....	12
1.4.1 Mirësjellja gjuhësore dhe vlerat e saj.....	14
1.4.2 Kohët e foljeve si tregues të mirësjelljes	16

2. Formulatat e mirësjelljes konvencionale: përshëndetjet 18

2.1 Formulatat e mirësjelljes.....	18
2.2 Vlera simbolike dhe konvencionale e përshëndetjes	19
2.3 Funkzioni i përshëndetjes.....	20
2.3.1 Përshëndetjet e takimit.....	21
2.3.2 Përshëndetjet përcjellëse	23
2.4 Përshëndetjet dhe media: bisedat telefonike, letërkëmbimet epistolare, telematike.....	25
2.5 Gjestet dhe përshëndetjet	30
2.6 Tabelë përmbledhëse e përshëndetjeve.....	30

3. Urimet dhe funksionet e tyre..... 32

3.1 Tipologjitë e ndryshme të urimeve	32
3.2 Shembuj konkretë nga letërsia shqiptare	38
3.3 Përfundime	39
3.4 Tabelë përmbledhëse e urimeve.....	39

4. Respekti i shprehur me mjete leksikore dhe fjalëformuese 43

4.1 Përnjohje: pikëtakime etnokulturore e gjuhësore	46
4.2 Emrat e mirësjelljes.....	53
4.3 Respekti me mjete leksikore dhe fjalëformuese në sferën familjare dhe miqësore.....	63
4.4 Respekti me mjete leksikore në sferën profesionale.....	66

5. Respekti i shprehur me mjete drejtshkrimore dhe gramatikore në shqipen dhe në italishten.....	71
5.1 Respekti i shprehur me mjete drejtshkrimore	71
5.2 Respekti i shprehur me mjete gramatikore në shqipen dhe në italishten	75
5.2.1 Respekti me mjete gramatikore në shqipen: sistemi dypalësh (<i>tu/voi</i>).....	75
5.2.2 Respekti me mjete gramatikore në italishten: sistemi tripalësh (<i>tu/voi/lei</i>).....	77
5.2.2.1 Përdorimi i përemrave alokutivë në prani të vetëm një dëgjuesi	78
5.2.2.2 Përdorimi i përemrave alokutivë në prani të shumë dëgjuesve	83
5.2.2.3 Përdorimi social i përemrave alokutivë	83
5.2.2.4 Shembuj konkretë të nxjerrë nga E-mail-et e disa studentëve.....	84
6. Anketime me pyetësorë	87
7. Mirësjellja tekstore	120
7.1 Mirësjellja dhe përkthimi i teksteve nga një gjuhë e huaj.....	121
7.2 Akti i komunikimit gjuhësor	128
7.3 Gjuhë në përqsasje. Analizë e një vepre të përkthyer në shqip nga letërsia italiane: <i>La moto di Scanderbeg (Motoçikleta e Skëndërbeut) të Carmine Abate-s</i>	131
8. Pasqyrë përqsasëse e përshendetjeve dhe urimeve të italishtes e shqipes	135
8.1 Parashtresë.....	135
8.2 Tabelë	135
9. Fjalorth i fjalëve dhe shprehjeve të mirësjelljes në shqipen dhe në italishten	143
10.Përfundime.....	167
Bibliografia	181